

**Шәһәр күләмендә жәмгыять белеме фәнненнән татар телендә үткәрелә торган
олимпиаданың йомгаклау этабы**

**Жаваплар
2025-2026 нчы уку елы
10-11 нчы сыйныф**

**Эш вакыты – 120 минут
Гомуми балл – 100**

Бәяләү критерийлары:

1. Дөрес җавап астына сызып куегыз. Дөрес җавап 1 балл. Барлыгы 3 балл.

1.1. б

1.2. в

1.3. в

2. Дөрес җавап 1 балл. Барлыгы 7 балл.

2.1. Икътисади күтәрелеш, Икътисади төшү, Депрессия, Терелә башлау

2.2. Биологик, Социаль, Идеаль (рухи)

3. Дөрес җавап өчен 2 балл. Барлыгы 4 балл.

3.1. Б

3.2. В, Г

4. Дөрес җавап өчен 6 балл.

Жавап: А, Б

5. Дөрес җавап өчен 1 балл. Барлыгы 6 балл.

5.1.	5.2.	5.3.	5.4.	5.5.	5.6.
юк	юк	юк	әйе	юк	әйе

6. 10 балл.

Үзгәрүчән: 397000

Даими: 157000

7. Дөрес жавап 1 балл. Барлығы 5 балл.

1.	2.	3.	4.	5.
А	Б	В	Г	Д

8. Дөрес һәм тулы жавап өчен 9 балл.

Каримовлар үз оныкларының эти-эниләре белән сөйләшергә һәм аларны, әби-бабай буларак, РФ ГКның 67 нче маддәсе нигезендә оныклары белән аралашу хокукына ия булуларына ышандырырга тырышырга тиешләр. Эти-эниләр Каримовларга оныклары белән аралашу мөмкинлеген бирүдән баш тарткан очракта, соңгылары опека һәм попечительлек органына мөрәжәгать итәргә тиеш, ул үз чиратында эти-эниләрне бу аралашуга комачауламаска мәжбүр итә ала. Әгәр дә кызның эти-эниләре опека һәм попечительлек органы карарына да буйсынмасалар, Каримовлар балага аралашуга комачаулыклыкларны бетерү турында дөгъва белән судка гариза бирү хокукына ия. Суд карарын үтәмәгән очракта гаепле эти-энигә гражданлык процессуаль законнарда каралган чаралар кулланыла.

9. Дөрес жавап өчен 2 балл. Барлығы 20 балл.

1.	демократик
2.	күпмилләтле халык
3.	татар
4.	рус
5.	референдум
6.	аерылган
7.	биш
8.	Рәис
9.	суд
10.	Дәүләт гербы

10. Текстны укыгыз һәм биремнәрне үтәгез. Барлығы 12 балл.

1. Текстта базар икътисадында дәүләтнең нинди өч икътисади функциясе аталган?

Жавап:

Содержание верного ответа и указания по оцениванию (допускаются иные формулировки ответа, не искажающие его смысла)	Балл
В ответе должны быть указаны следующие <u>функции</u> : борьба с монополизмом поддержка и развитие конкуренции поддержка стабильности рыночной системы	
Правильно указаны три функции	3
Правильно указаны две функции	2
Правильно указано одна функция ИЛИ ответ неправильный	1
<i>Максимальный балл</i>	3

2. Автор жәмгыять тормышының дәүләттең алар белән идарә итүдә актив роленә бәйле булган социаль-иқтисади күренешләрен санап китә. Аларның теләсә кайсы өчесен атагыз һәм берсен үрнәк белән тасвирлагыз

Жавап:

Содержание верного ответа и указания по оцениванию (допускаются иные формулировки ответа, не искажающие его смысла)	Балл
Ответ должен содержать следующие <u>позиции</u> : названы приведенные в тексте <u>социально-экономические явления</u> : благоприятный социальный климат в стране, устойчивость финансовой системы расширение производства общественных благ создание правового поля в предпринимательской сфере одно из указанных социально-экономических явлений проиллюстрировано <u>примером</u> , допустим:	

принятие Гражданского кодекса (правовое поле) борьба с коррупцией (благоприятный социальный климат) проведение реформы системы образования, здравоохранения (производство общественных благ)	
Названы три явления, одно проиллюстрировано примером	3
Названы три явления без примера	2
Названы одно-два явления без примера ИЛИ ответ неправильный	1
<i>Максимальный балл</i>	3

3. Документ авторы дәүләтнең конкуренцияне саклап калу һәм үстерүдәге ролен ассызыклай. Жәмгыять белеме курсыннан алган белемнәрегезгә таянып, конкуренциянең базар икътисады өчен әһәмиятлелеген раслаучы өч факт китереgez

Жавап:

Содержание верного ответа и указания по оцениванию (допускаются иные формулировки ответа, не искажающие его смысла)	Балл
В ответе могут быть указаны следующие <u>позиции</u> , объясняющие роль конкуренции: обеспечивает свободу рыночного ценообразования создает условия для реализации экономической свободы производителя, способствующей независимости экономического выбора потребителя стимулирует снижение затрат производства стимулирует повышение качества производимых товаров и услуг Возможны иные правильные ответы	
Указаны три позиции	3
Указаны две позиции	2
Указана одна позиция	1
Ответ неправильный	0
<i>Максимальный балл</i>	3

4. Базар икътисады һәм демократиянең бәйлелеге мәсьәләләре буенча төрле карашлар әйтелә. Автор нинди позициядә тора? Ул китергән ике дәлилне атагыз һәм аларның теләсә кайсын мисал китереп аңлатып бирегез

Жавап:

Содержание верного ответа и указания по оцениванию (допускаются иные формулировки ответа, не искажающие его смысла)	Балл
Правильный ответ должен содержать следующие <u>элементы</u>: <u>оценена позиция автора</u>: по мнению автора, только в демократическом обществе государство может обеспечить функционирование рыночной экономики <u>названы два аргумента</u>: в демократическом обществе налажен механизм контроля избирателей над государственным аппаратом в демократическом обществе судебная система обеспечивает правовую защиту граждан <u>в качестве пояснения приведен пример</u>, допустим: предприниматель может обратиться в суд с иском о незаконности действий городского департамента в отношении его предприятия избиратели могут потребовать от своего депутата отчёт о его голосовании по экономическим вопросам	
Указана точка зрения автора, названы два аргумента, приведен один пример	3
Указана точка зрения автора, названы два аргумента, пример не приведен ИЛИ указана точка зрения автора, назван один аргумент и приведен пример	2
Указана точка зрения автора, приведен аргумент без примера	2
Указана точка зрения автора, но аргумент не приведен ИЛИ ответ неправильный	1
<i>Максимальный балл</i>	3

11. Дөрес исем өчен 3 балл. Керткән өлешләре өчен 3 балл. Барлығы 18 балл.

1. Муса Жәлил – шагыйрь, Советлар Союзы герое. 1906 елның 2 (15) феврален, Оренбург губерниясе Мостафа авылы – 1944 елның 25 августы, Плетцензее, Берлин. Сугыш елларында М.Жәлил – 2 нче удар армиянең «Отвага» газетасы хәбәрчесе. Әсирлеккә элгә. «Моабит дәфтәре» шигырьләр циклы авторы. «Моабит дәфтәре» циклы – Бөек Ватан сугышы еллары татар поэзиясенең иң зур казанышларыннан берсе.

2. Г.Тукай - шагыйрь, әдәби тәнкыйтьче, публицист, яңа татар әдәбиятына нигез салучыларның берсе. 1886 елның 26 апрелен, Казан губерниясе Кушлавич авылы – 1913 елның 15 апрелен, Казан. «Мотыйгыя» мәдрәсәсендә укый. Г.Камал белән бергә Г.Тукай «Яшен» сатирик журналын чыгара, ә 1910 елдан «Ялт-йолт» журналында эшли, гомеренең ахырына кадәр аның рухландыручысы, житәкчесе булып кала.

3. Фатих Амирхан - язучы, әдәби тәнкыйтьче. 1886 елның 1 гыйнварын, Казан – 1926 елның 9 март. Ф.Әмирхан “Мөхәммәдия” мәдрәсәсендә укый. Ф. Әмирхан – татар әдәбиятында тәнкыйди реализмга нигез салучыларның берсе. «Фәтхулла хәзрәт», «Хәят» повестләре, «Тигезсезләр» драмасы һ.б. авторы.